

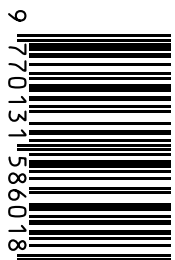
EESTI LOODUS

Rähnid väldivad puupõlde

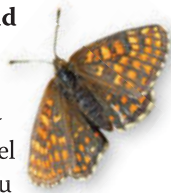
Loopealsed ja liblikad
Puursüdamike kogu vajab paremat hoolt
Kauripuu ja kaeluspapagoi

ISSN 0131-5862 (trüki)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 586018

- 2 Toimetaja veerg**
- 3 Sõnumid**
- 8 Rähnid metsamajanduse tõmbetuultes**
Renno Nellis, Asko Lõhmus, Meelis Leivits ja Mirjam Pullerits teevad rännaku meie rahnide ajalukku ja hoiatavad metsamehi uisapäisa tegutsemast
- 16 Päevaliblikad vajavad mõõdukust ja majandatud loopealseid**
Anu Tiitsaar ja Ingrid Talgre soovivad loopealseid majandada võimalikult laialdasel pindalal, et liblikatel oleks piisavalt elupaiku
- 22 Puursüdamikud kui maapõuesaladuste tummad tunnistajad**
Anne Põldvere annab ülevaate geoloogide olulise teabeallika saamise ja hoidmise muredest ja rõõmudest
- 27 EL küsib:** vastab Hardi Aosaar
- 29 EL küsib:** vastavad Ülo Väli ja Kiira Mõisja
- 30 Loodusteaduslike kogude varasalvest: Kuidas me teame, keda me tegelikult kaitseme?**
Urmas Kõljalg tutvustab DNA triipkoodi ja digiarhiivi PlutoF kasutamise võimalusi seenharulduste näitel
- 32 Poster:** Priit Pent
- 34 Intervjuu: Loodust ja elamise viisi tuleb õpetada eeskuju kaudu.** Fred Jüssit küsitlenud Toomas Kukk

- 40 Kauripuud metsas ja maas**
Alar Läänelaid kirjeldab hiiglaslikke iidseid puid, keda looduslikult võib kohata vaid Uus-Meremaal

- 46 Kaeluspapagoi tunneb ennast Euroopas koduselt**
Riho Marja hoiatab pealtnäha kena troopilise linnuliigi eest, kes paraku võib end sisse seada ka Eesti loodusesse

- 50 Huvitav Eesti: Üügu pank Muhumaal**
Elen Rekand soovib tutvuda Muhu põhjarannikul asuva tähelepanuväärse geoloogilise, aga ka botaanilise loodusmälestisega

- 52 Tiit Kändleri essee: Elusloodus inspireerib iniminseneri**

- 54 Panin tähele: klorofüllita uibuleht**

- 56 Raamatud**

- 58 Panin tähele: kohtumine värbkakuga**

- 59 Kroonika**

- 62 Mikroskoop**

- 63 Ristsõna**

- 64 Ajalugu, sünnipäevad**

16

34

40

58

Turustame looduse selgemaks

Võta kinni, kust sai alguse mõte keskenduda ühel aastal mõnele loomaliigile või teemale. Valitute ring on aja jooksul aga muutunud üha laiemaks. Märksa tähtsamalt mõjub ju uudis, et oleme valinud aasta looma, kui et annaksime lihtsalt (igavalt?) mõista, et sel aastal hakkavad ornitoloogid kirjutama viudest, botaanikud kikkapuust ja mullateadlased paepealsetest muldadest.

On see turustusnipp? Küllap on. *Aasta*-täiend mõjub seejuures nagu imerohi, et äratada inimeste tähelepanu ja huvi. Märksõna annab juurde selle miski, millega esile kerkida ja n-õ turule pääseda. See on väga hea viis ületada uudisekunnis ka suuremates päevalehtedes ning seeläbi jõuda rohkemate inimesteni.

Niisiis, tänavu kuuluvad aasta-perekonda viud (hiireviu, herilaseviu ja karvasjalg-viu), kikka- ja kukerpuu, paepealsed mullad, metssiga, ööliblikaliik hiidkaruslane ja orhidee kärbesõis. Ent tänavu on veel rukkiaasta, rahvusvaheline valguse- ja pinna-seaasta (ka muusika-aasta).

Hiidkaruslasest kirjutasime Eesti Looduse jaanuarinumbris. Kindlasti kajastame aasta jooksul ka teisi aasta loomi, taimi ja teemasid.

Veebruarinumbris peatume põgusalt ühel uuel „aasta-tootel“. Geograafid-kartograafid on tulnud heale mõttele hakata valima aasta kaarti.

Alustatakse füüsilisest kaardist, mis kindlasti meenub meile põhikooli geograafiatundidest. Aasta kaardi algatust selgitab ajakirjas kartograaf Kiira Mõisja.

Veebruarinumbri avaloos keskendume rähnidele, kellest kirjurähnid on olnud aasta linnud juba kuusteist aastat tagasi: 1999. aastal. Linnu-uurijad on võtnud vaatluse alla meie kaheksa rähniliiki. Saame teada, kuidas on rähnide arvukust püütud uurida ja hinnata, kes mida söögiks eelistab ja millist metsakooslust vajab ning mil moel mõjutavad neid sulelisi nüüdisaegsed metsandusvõtted. Muu hulgas on oma roll siin liiga korda tehtud metsadel: rähnide, ennekõike puidumardikatest toituvate liikide rohkus võib oleneda suuresti sellest, kui agaralt inimene metsa eest hoolt kannab. On põhjust muret tunda, sest statistika järgi on sanitaarraiate maht riigimetsades üha suurem. Ent liigirikkusele see hästi ei mõju.

Tuleme tagasi aasta mulla ehk paepealsete muldade juurde: sellega seostub teine pikem kirjutis veebruarinumbris. Õhukese mullakihiga paepealsetel leidub omalaadseid loorohumaid, mis on väärtuslikud ajaloojärandi, maastikuilu ja mitmekesiste elupaikade poolest. Iseäranis tähelepanuväärne on loorohumaade liblikarohkus. Paraku ei ole siin olukord sõna otseses mõttes kaugelki lilleline: liiga tihe kadakavõsa muudab loopealsed liigivaesemaks, küllap ka näotumaks.

Lõpetuseks saab tõdeda, et Eesti loodus ei jäta meid kunagi jututeemata. Olgu ta meile sama südamelähedane kui oma vaba riik, mille sünnipäeva veebruarikuus tähistame!

Katu Palo

Foto: Timo Palo

EESTI LOODUS

66. aastakäik Nr 2, veebruar 2015

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, Tartu 51005
e-post toimetus@el.loodus.ee
faks 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, tomkukk@gmail.com

Toimetaja **Helen Külvik**
(lapsehoolduspuhkusel)
529 4033, helen.kylvik@gmail.com

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juku@ut.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, palo.katre@gmail.com

Sõnumitoimetaja **Toomas Juriado**
742 1143, toomas.juriado@el.loodus.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@el.loodus.ee

Küljendamine **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri
Endla 3, Tallinn 10122

Tellimine ja info Ursula Erlang
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht **Elo Algma**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub
keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2015

Summaries of some articles can be found at
our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Kroonpress

kroonpress